

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Державна установа “Центральний методичний кабінет
підготовки молодших спеціалістів” МОЗ України

ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЇ ТА МІЖСОБОВЕ СПІЛКУВАННЯ

ПРОГРАМА

для вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів
I—III рівнів акредитації за спеціальністю
5.12010102 “Сестринська справа”

Київ
2011

ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЇ ТА МІЖСОБОВЕ СПІЛКУВАННЯ

Укладачі:

М.Б. Шегедин — доктор мед. наук, професор, заслужений лікар України, директор Львівського державного медичного коледжу ім. Андрея Крупинського;

І.С. Смачило — Заслужений працівник освіти України, заступник директора з науково-методичної роботи Львівського державного медичного коледжу ім. Андрея Крупинського;

Н.Я. Юристовська — викладач вищої кваліфікаційної категорії, заступник директора з гуманітарної освіти та виховання Львівського державного медичного коледжу ім. Андрея Крупинського.

Програму розглянуто і схвалено на засіданні предметної (циклової) комісії гуманітарних та соціально-економічних дисциплін Львівського державного медичного коледжу ім. Андрея Крупинського 03 червня 2011 р., протокол № 12.

Рецензенти:

Н.І. Жигайло — професор Львівського національного університету ім. Івана Франка, доктор психол. наук;

О.М. Щебель— викладач-методист медичного коледжу Львівського національного медичного університету ім. Данила Галицького, викладач вищої категорії.

© МОЗ України, 2011

© ВСВ “Медицина”, 2011

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму з дисципліни “Основи психології та міжособове спілкування” для вищих медичних навчальних закладів України I—III рівнів акредитації складено для спеціальності 5.12010102 “Сестринська справа” напрямку підготовки 1201 “Медицина” відповідно до складових галузевих стандартів вищої освіти — освітньо-кваліфікаційної характеристики (ОКХ) та освітньо-професійної програми (ОПП) підготовки молодших спеціалістів і навчальних планів 2011 р. На вивчення цієї дисципліни передбачено 81 год, з них — лекцій 12, практичних занять — 32, самостійної позааудиторної роботи — 37 год. У програмі виділено 2 розділи: “Загальна психологія” та “Міжособове спілкування”.

У нинішніх умовах психологія є науковою галуззю, що привертає увагу як фахівців усіх спеціальностей вищої кваліфікації, так і пересічних людей, які прагнуть підвищити свою психологічну культуру. У сучасному суспільстві особистість являє собою єдність морфофізіологічної, психоемоційної та соціогенної структур.

Найбільш складним і найменш пізнаним явищем природи є психіка людини. І тому до її вивчення звертаються майже всі вчені незалежно від професійного спрямування та підготовки. Дисципліна “Основи психології та міжособове спілкування” покликана сприяти розширенню кола знань майбутніх фахівців—медичних сестер про людську особистість, підвищенню психологічної культури для глибшого розуміння себе та інших, для самовдосконалення, пристосування до змін у навколишньому середовищі.

Вивчення психології необхідне для підвищення ефективності власної професійної діяльності, найповнішого використання особистісного потенціалу людини, налагодження стосунків між членами колективу.

Висока медична культура, етикетна поведінка учасників акту спілкування, професіоналізм майбутнього медичного працівника, деонтологічна підготовка значною мірою визначаються рівнем психологічної освіти в теоретичному й практичному контексті.

Мета дисципліни — вивчення психології особистості, діяльності, спілкування, конфліктології взаємовідносин і взаємостосунків, елементів психологічного забезпечення професійної діяльності.

За навчальним планом вивчення “Основа психології та міжособового спілкування” здійснюється на першому році навчання.

Видами навчальних занять згідно з навчальним планом є:

- лекції;
- практичні заняття;
- самостійна позааудиторна (індивідуальна) робота студентів.

Предметна (циклова) комісія має право вносити зміни до навчальної програми (15 %) залежно від організаційних і технічних можливостей, напрямів наукових досліджень, екологічних особливостей регіону, але відповідно до кінцевих цілей ОКХ і ОПП за фахом підготовки та навчальним планом.

Засвоєння тем контролюється на практичних заняттях. Рекомендується застосовувати такі засоби діагностики рівня знань студентів: комп’ютерні тести, розв’язування ситуаційних задач, трактування результатів тощо.

Після вивчення дисципліни **студенти повинні знати:**

- головні проблеми та завдання психології на сучасному етапі розбудови нашого суспільства;
- методи дослідження загальної психології;
- закономірності формування та властивості психічних процесів, психічної діяльності, емоційно-вольової сфери;
- психологію та психологічну структуру особистості;
- психічний стан особистості та психічні процеси, які відбуваються в організмі людини;
- характеристику пізнавальних та емоційно-вольових психічних процесів;
- явища адаптації, синестезії, сенсориалізації;

- процеси та види пам'яті;
- види мислення і мислительні операції;
- властивості уваги;
- види емоцій і почуттів, вольові якості особистості;
- культуру спілкування та етику взаємовідносин медичних працівників, загальну характеристику діяльності медичної сестри;
- психологію та мистецтво спілкування, його види, методи;
- психологічні особливості спілкування, кофліктології, міжособистісних відносин, стосунків у колективі.

Студенти повинні вміти:

- визначати індивідуально-психологічні особливості за допомогою прийомів та методів психологічного дослідження;
- спостерігати, аналізувати, узагальнювати психологічні факти, об'єктивно оцінювати поведінку та соціальні дії суб'єктів;
- визначати форми спілкування та стосунки в практичній роботі;
- установлювати психологічний контакт із співрозмовником;
- володіти правилами спілкування;
- планувати проведення психологічного дослідження;
- оцінювати результати проведеного психологічного дослідження;
- виявляти тип пацієнта та оцінювати його психічний стан;
- використовувати прийоми саморегуляції та саморелаксації;
- володіти засобами подолання міжособистісних конфліктів;
- самостійно працювати з науковою літературою.

Студенти мають бути поінформовані про:

- сучасні підходи, методичні прийоми, що використовуються під час вивчення психології особистості, спілкування, міжособистісних відносин, стосунків у групі, колективі;
- досягнення сучасної психологічної науки;
- проблеми в повсякденній діяльності медичного працівника, пов'язані з доглядом за пацієнтами.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Теми	Кількість годин			
		Загальний обсяг	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
	Розділ 1. Загальна психологія				
1	Психологія як наука. Предмет, методи та завдання. Особистість. Психологія особистості	4	2	2	
2	Темперамент. Характер. Здібності	10	2	8	
3	Відчуття та сприймання. Мислення і пам'ять. Емоції та почуття. Воля	8	2	6	
	Розділ 2. Міжособове спілкування				
4	Мова. Мовлення. Спілкування. Мистецтво спілкування	4	2	2	
5	Індивідуальні особливості міжособистісного спілкування. Міжособистісне розуміння	6	2	4	
6	Конфлікт. Зони комфорту. Типи поведінкових реакцій	12	2	10	
	Самостійна позааудиторна робота	37			37
	Усього	81	12	32	37

Примітка. Години для самостійної роботи студентів розподіляють за темами циклові методичні комісії навчальних закладів.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Теми	Кількість годин
1	Природа психіки та предмет психологічної науки	2
2	Основні теорії особистості	2
3	Свідоме та несвідоме. Самосвідомість особистості	3
4	Роль темпераменту в діяльності людини. Формування характеру	2
5	Нейрофізіологічні механізми відчуттів і сприймань	4
6	Психологія мислення та дослідження в галузі штучного інтелекту	2
7	Фізіологічні основи уяви. Уява та органічні процеси. Фантазія	2
8	Зв'язок пізнавальної та афективної сфер	2
9	Регулятивне значення емоції та волі в самотворенні особистості	4
10	Загальна характеристика регуляторних процесів	2
11	Загальна характеристика процесу соціалізації	3
12	Соціально-психологічний клімат як результат та умова ефективності спільної діяльності	2
13	Фонетичні аспекти етикетного мовлення	3
14	Вибір мовних одиниць у мовленні	2
15	Комплексні способи подолання стресу	2
	Усього	37

ЗМІСТ

Розділ 1. Загальна психологія

Тема 1. Психологія як наука. Предмет, методи та завдання. Особистість. Психологія особистості

ЛЕКЦІЯ

Предмет психології та завдання. Історія розвитку. Рефлекторна природа психіки, умовно-рефлекторна діяльність людини, зовнішнє та внутрішнє гальмування. Психіка та свідомість. Характерні особливості, структурні компоненти свідомості. Психічні стани, процеси, властивості.

Основні напрями в сучасній психології. Основні галузі психологічних знань, зв'язок з іншими науками. Основні вимоги до методів психології, провідні принципи об'єктивних методів у психологічному дослідженні. Основні методи психології: спостереження, експеримент. Додаткові методи психології: тест, опитування, бесіда, аналіз продуктів діяльності, узагальнення незалежних характеристик, самооцінювання. Кількісний та якісний аналіз дослідження психічних явищ.

Поняття про особистість, структура. Активність особистості, джерела. Історія розвитку психології особистості. Розвиток і виховання особистості. Періодизація психічного розвитку та етапи життєвого шляху особистості. Спрямованість особистості, мотиви, система саморегуляції, індивідуально-типологічні особливості, можливості особистості. Рушійні сили розвитку особистості, біогенетичний і соціогенетичний закони розвитку. Фрейдизм, неофрейдизм. Генетичний аспект особистості: від задатків до здібностей.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ

Дослідження індивідуальних особливостей особистості. Правила дослідження особистості за К. Юнгом: інтроверсія, амбоверсія, екстраверсія, дослідження типології особистості за психогіометричним тестом. Методики "Дослідження самооцінки особистості", "Дослідження рівня домагань".

Практичні навички:

- діагностика особистості: інтроверсія, амбоверсія, екстраверсія;
- діагностика типології особистості;
- діагностика самооцінювання особистості;
- діагностика рівня домагань;
- інтерпретація результатів дослідження;
- розв'язування ситуаційних задач.

Тема 2. Темперамент. Характер. Здібності

ЛЕКЦІЯ

Темперамент, типи, характеристика їх. Зв'язок типів темпераменту та типів вищої нервової діяльності. Основні властивості, фізіологічне підґрунтя темпераменту. Вчення І. Павлова про типи нервової системи та вищої нервової діяльності. Співвідношення темпераменту та групи крові людини.

Поняття про характер, структура, зміст. Компоненти характеру, основні риси, властивості. Акцентуації та формування характеру. Класифікація характерів за Т. Рібо. Особливості спілкування залежно від типу акцентуації характеру.

Здібності, структура, різновиди. Індивідуальні відмінності у здібностях людей та їх природні

передумови. Інтелект, структура.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Дослідження темпераменту. Тести, вправи, опитувальники для визначення типу та властивостей темпераменту: “Паспорт темпераменту”, особистісний опитувальник Айзенка та В. Русалова.

Діагностика акцентуаційного характеру. Методики виявлення акцентуацій характеру, інтерпретація. Вивчення типу акцентуацій за методикою МПДО. Діагностика для виявлення акцентуацій характеру за характеріологічним опитувальником К. Леонгарда—Н. Шмішека.

Дослідження здібностей. Методики визначення рівня розвитку комунікативних та організаторських здібностей. Діагностика визначення творчих здібностей особистості. Характеристика особистості з різним рівнем творчого потенціалу.

Дослідження інтелектуальних здібностей. Методика визначення розумових здібностей, короткий орієнтовний тест (КОТ), методика діагностики інтелектуальних здібностей “Пізнай свою Ай-К’ю”.

Практичні навички:

- діагностика темпераменту;
- дослідження типу темпераменту;
- діагностика показників екстраверсії, інтроверсії, нейротизму (стійкості встановленої поведінки);
- дослідження властивостей темпераменту;
- визначення акцентуації характеру;
- визначення типу акцентуацій;
- виявлення причин негативних рис свого характеру;
- складання рекомендацій для позбавлення від негативних рис;
- визначення рівня розвитку комунікативних та організаторських здібностей;
- виявлення творчих здібностей;
- складання рекомендацій для особистостей з низьким рівнем творчого потенціалу;
- діагностика розумових здібностей особистості;
- дослідження рівня інтелектуальних здібностей;
- розв’язування ситуаційних задач;
- інтерпретація результатів дослідження.

Тема 3. Відчуття та сприймання. Мислення і пам’ять. Емоції та почуття. Воля

ЛЕКЦІЯ

Загальна характеристика пізнавальних психічних процесів. Пізнавальна діяльність. Відчуття, фізіологічне підґрунтя. Класифікація, різновиди, властивості відчуттів. Відчуття та діяльність. Різновиди, властивості сприймань. Спостереження та спостережливість. Взаємозв’язок відчуттів, особливості сприймання.

Мислення як процес. Соціальна природа мислення. Розумові дії, операції, форми та методи мислення. Процес розуміння, розв’язування завдань. Індивідуальні особливості, різновиди, розлади мислення. Мислення як вища форма відображення світу. Шляхи формування творчого мислення та його якості.

Пам’ять. Різновиди, теорії, індивідуальні особливості. Запам’ятовування, різновиди. Відтворення та його різновиди. Забування, причини.

Емоції та почуття. Фізіологічне підґрунтя, вираження, форми переживання емоцій і почуттів. Вищі почуття. Воля. Довільні дії, їх особливості. Аналіз складної вольової дії. Основні якості волі,

безвілля, причини, переборення.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Дослідження пізнавальних психічних процесів. Тести, вправи, завдання, піктограми, цифрові ряди, вислови для дослідження опосередкованої, механічної, смислової, оперативної, асоціативної, слухової, зорової пам'яті.

Дослідження пізнавальних психічних процесів. Методика визначення переважаючого типу запам'ятовування. Визначення наявності логічного мислення на вербальному матеріалі. Дослідження оцінки логічного мислення за методиками “Виділення суттєвих ознак”, “Складні аналогії”, методика дослідження рівня та перебігу процесу мислення.

Дослідження емоційно-вольових психічних процесів. Дослідження емоційного стану особистості за методикою “Дослідження настрою”. Опитувальник Ч. Спілберга та Ю. Ханіна для визначення рівня особистісної та ситуаційної тривожності. Визначення рівня емпатичних тенденцій за модифікованим опитувальником А. Мехрабієна та Н. Епштейна “Дослідження емоційного відгукування”.

Практичні навички:

- дослідження різних видів пам'яті: (опосередкованої, механічної, смислової, оперативної, асоціативної, слухової, зорової);
- дослідження оцінки логічного мислення;
- дослідження рівня та перебігу процесу проведеного дослідження;
- визначення рівня особистісної та ситуаційної тривожності;
- діагностика емоційного стану;
- розв'язування ситуаційних задач;
- інтерпретація проведених досліджень.

Розділ 2. Міжособове спілкування

Тема 4. Мова. Мовлення. Спілкування. Мистецтво спілкування

ЛЕКЦІЯ

Поняття про мову, її функції, різновиди мовлення. Фізіологічний механізм мовної діяльності.

Поняття про спілкування. Засоби, функції, різновиди спілкування.

Компоненти, що сприяють розвитку комунікації як основи для побудови взаємовідносин: відчуття присутності, основні принципи вміння слухати, вміння сприймати, проявляти турботу, розкриватися самому, співпереживати, бути щирим, поважати іншу людину тощо.

Одяг, його значення для ефективності спілкування. Культура спілкування.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ

Діагностика міжособистісних взаємин у колективі. Методики та тести для діагностики міжособистісних взаємин у колективі. Діагностика міжособистісного сприйняття в групі за методикою “Сприйняття індивідом групи”. Діагностика міжособистісних стосунків у групі за методикою К. Томаса “Дослідження міжособистісних стосунків”.

Практичні навички:

- дослідження міжособистісного сприйняття в групі;
- діагностика міжособистісних стосунків у групі;
- інтерпретація проведених досліджень;

— розв'язування ситуаційних задач.

Тема 5. Індивідуальні особливості міжособистісного спілкування. Міжособистісне розуміння

ЛЕКЦІЯ

Вплив особливостей темпераменту, характеру особистості на індивідуальний стиль спілкування, моральні, інтелектуальні риси характеру.

Особистісні орієнтації та рівні спілкування: життєва, громадянська, активно-жорстока, пасивно-поступлива, “ринкова”, “накопичувальна”, схимницька. Рівні спілкування за А.Б.Добровичем: примітивний, конвенційний, діловий, стандартизований, ігровий, духовний, маніпулятивний. Індивідуальні типи спілкування. Типові стилі комунікативної поведінки. Стадії міжособистісного розуміння. Адекватність розуміння поведінки інших людей. Засоби інтерпретації в процесі міжособистісного розуміння: аналітичний, емоційний, перцептивно-асоціативний, соціально-асоціативний. Феномени ідентифікації, рефлексії, емпатії.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Дослідження принципів і навичок спілкування. Методика дослідження темпу усної мовної діяльності. Анкетування студентів щодо дружніх відносин, аналіз, висновки.

Дослідження невербальних навичок спілкування. Невербальні навички спілкування (жести, міміка, поза тощо). Правила дослідження невербальних навичок спілкування за методикою “Про що говорять Вам міміка і жести”.

Практичні навички:

- дослідження темпу усної мовної діяльності;
- складання рекомендацій дружніх стосунків між собою;
- відпрацювання навичок діалогічної мови та формул мовного етикету;
- дослідження невербальних навичок спілкування;
- складання рекомендації щодо усунення безтактності в поведінці;
- інтерпретація проведених досліджень;
- розв'язування ситуаційних задач.

Тема 6. Конфлікт. Зони комфорту. Типи поведінкових реакцій

ЛЕКЦІЯ

Конфлікт, причини, типи, структура, динаміка. Необґрунтовані судження у спілкуванні як передумова конфлікту. Функції, типологія конфліктів. Міжособистісні конфлікти різного змісту. Психологічна структура конфлікту. Внутрішньогрупові та міжгрупові конфлікти. Психологічні особливості управління конфліктом. Основні типи поведінки при розв'язанні конфлікту.

Відстань між співрозмовниками та особистий простір. Типи запитань, що використовує медична сестра, проводячи інтерв'ю. Типи поведінкових реакцій пацієнтів: агресивність, впевненість у собі, невпевненість у собі. Стиль поведінки з невпевненим пацієнтом. Можливі реакції поведінки пацієнтів в критичних ситуаціях. Етапи безпосередніх взаємин між медичною сестрою та пацієнтом. Основні навички, які будуть корисними при взаємодії з пацієнтом. Класифікація типів пацієнтів. Діяльність медичної сестри за I. Харді.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Діагностика феноменів комунікативної компетенції. Методики визначення стилю спілкування, рівня комунікативного контролю. Тест “Трансактний наліз спілкування”. Методика “Діагностика комунікативної соціальної компетенції”.

Діагностика ригідності мовлення. Методики визначення ступеня ригідності мовлення, темпу усного мовлення. Дослідження величини і рівня еготизму діалогічного мовлення.

Дослідження лідерських якостей особистості та виявлення схильності до лідерства та керівництва. Дослідження впливу на оточуючих за методикою “Чи здатні Ви впливати на інших”. Методики на виявлення схильності до лідерства й керівництва. Тести “Оцінка лідерських якостей особистості”, “Професійно значущі якості лідера”. Методика оцінювання стилю керівництва В.П. Захарова.

Психодіагностика комунікативної культури медичної сестри.

Опитувальник Т. Лірі для оцінювання комунікативних якостей у міжособистісних стосунках. Методика на визначення стилю взаємодії під час спілкування. Тест для діагностики потреби у спілкуванні. Практичні вправи, спрямовані на оптимізацію процесу спілкування.

Особливості міжособистісного спілкування медичної сестри і пацієнта.

Тест “ЛОБИ” В.Н. Бехтерева для діагностики відношення пацієнтів до своєї хвороби. Визначення типу пацієнта (тривожний, підозрілий, демонстративний, депресивний, іпохондричний).

Типи поведінкових реакцій пацієнта (впевнений у собі, невпевнений у собі, агресивний). Тактика поведінки медичної сестри щодо різних типів пацієнтів. Можливі реакції поведінки пацієнтів у критичній ситуації.

Діагностика доброзичливості та довір'я. Методика “Чи конфліктні Ви?”.

Практичні навички:

- діагностика рівня комунікативного контролю;
- дослідження стилю спілкування;
- дослідження рівня комунікативної соціальної компетенції;
- діагностика рівня ригідності мовлення;
- дослідження темпу усного мовлення;
- визначення величини еготизму діалогічного мовлення;
- дослідження рівня еготизму діалогічного мовлення;
- виявлення лідерських якостей особистості;
- дослідження схильності до лідерства та керівництва;
- діагностика впливу на оточуючих;
- дослідження стилю керівництва;
- дослідження комунікативних якостей у міжособистісних стосунках;
- діагностування стилю взаємодії під час спілкування;
- дослідження потреби у спілкуванні;
- виконання практичних вправ, спрямованих на оптимізацію процесу спілкування;
- визначення типу пацієнта;
- діагностування типу пацієнта за поведінковою реакцією;
- складання рекомендації щодо плану поведінки з пацієнтом;
- дослідження доброзичливості;
- дослідження довір'я;
- діагностування конфліктності;
- аналіз проведених досліджень;
- розв'язування ситуаційних задач.

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

1. Діагностування особистості за К. Юнгом: інтроверсія, амбоверсія, екстраверсія.
2. Дослідження типології особистості за психогеоетричним тестом.
3. Діагностування самооцінки особистості за методикою “Дослідження самооцінки особистості”.
4. Дослідження рівня домагань за методикою “Дослідження рівня домагань”.
5. Дослідження темпераменту за методикою “Паспорт темпераменту”.
6. Дослідження типу темпераменту за особистісним опитувальником Айзенка (діагностика показників екстраверсії, інтроверсії, нейротизму (стійкості встановленої поведінки)).
7. Діагностування властивостей темпераменту за опитувальником В. Русалова.
8. Визначення акцентуаційного характеру за допомогою опитувальника К. Леонгарда— Н. Шмішека.
9. Визначення типу акцентуацій характеру за методикою МПДО.
10. Виявлення причин негативних рис свого характеру.
11. Дослідження за допомогою тестів, завдань, піктограм, висловів різних видів пам’яті (опосередкованої, механічної, смислової, оперативної, асоціативної, слухової, зорової).
12. Дослідження оцінки логічного мислення за допомогою методик “Виділення суттєвих ознак” та “Складні аналогії”.
13. Визначення рівня особистісної та ситуаційної тривожності за допомогою опитувальника Ч. Спілберга та Ю. Ханіна.
14. Дослідження уваги та швидкості її переключення.
15. Діагностування швидкості та переключення уваги.
16. Визначення вибірковості та об’єму уваги за допомогою методики Мюнстерберга та “Коректурна проба”.
17. Діагностування емоційного стану.
18. Дослідження міжособистісного сприйняття в групі за допомогою методики “Сприйняття індивідом групи”.
19. Дослідження міжособистісних стосунків у групі на основі методики К. Томаса “Дослідження міжособистісних стосунків”.
20. Дослідження комунікативних та організаторських здібностей.
21. Діагностування рівня комунікативного контролю.
22. Дослідження темпу усної мовної діяльності.
23. Дослідження невербальних навичок спілкування за методикою “Про що говорять Вам міміка і жести”.
24. Дослідження впливу на оточуючих за допомогою методики „Чи здатні Ви впливати на інших”.
25. Діагностування типу пацієнта за допомогою тесту „ЛОБИ” В.Н. Бехтерева або орієнтованих тестів.
26. Діагностування типу пацієнта за поведінковою реакцією.
27. Виконання практичних вправ.
28. Розв’язування ситуаційних задач.
29. Складання рекомендацій.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ЗАЛІКУ

1. Предмет психології.
2. Основні форми прояву психіки.
3. Завдання та основні галузі психології.
4. Методи психології.
5. Психологія особистості.
6. Психологічна структура особистості.
7. Поняття про спрямованість особистості.
8. Відчуття. Основні властивості відчуттів.
9. Явища адаптації, синестезії, сенсibiliзації.
10. Сприймання. Види сприймання.
11. Властивості сприймання.
12. Мислення. Процеси мислення.
13. Мислительні операції.
14. Види мислення.
15. Пам'ять. Процеси пам'яті.
16. Види пам'яті.
17. Увага. Види уваги.
18. Властивості уваги.
19. Уява та уявлення. Види уяви.
20. Емоції та почуття.
21. Види емоцій і почуттів.
22. Воля. Вольові якості особистості.
23. Темперамент. Типи темпераменту.
24. Характер. Класифікація рис характеру.
25. Здібності. Види здібностей.
26. Спілкування. Структура спілкування.
27. Види спілкування.
28. Функції спілкування.
29. Основні принципи спілкування в сестринській справі.
30. Компоненти, які сприяють розвитку комунікації.
31. Позиція безумовної доброзичливості. Емпатія.
32. Ступені стресу. Подолання стресу.
33. Культура спілкування та етика взаємовідносин медичних працівників.
34. Вплив особливостей темпераменту та характеру на індивідуальний стиль спілкування.
35. Рівні спілкування.
36. Індивідуальні типи спілкування.
37. Стадії міжособистісного розуміння.
38. Феномени ідентифікації, рефлексії.
39. Засоби інтерпретації в процесі міжособистісного розуміння.
40. Конфлікт. Структура та динаміка конфлікту.
41. Функції та типологія конфліктів.
42. Основні типи поведінки під час розв'язання конфлікту.
43. Зони комфорту. Типи поведінкових реакцій.
44. Етапи безпосередніх взаємин між медичною сестрою та пацієнтом.
45. Класифікація типів пацієнтів.
46. Етикетна поведінка учасників акту спілкування.
47. Невербальні антиетикетні знаки.
48. Табу та евфемізми.
49. Нормативність мовлення.

50. Типові помилки мовлення та їх причини.

ЛІТЕРАТУРА

Основна

- Вітенко І.С., Вітенко Т.І.* Основи психології. — Вінниця: Нова книга, 2001.
- Лазуренко О.О.* Основи психології: навч.-метод. посіб. — К., 2002. — 168 с.
- Максименко С.Д., Соловієнко В.О.* Загальна психологія. — К., 2000.
- Панюк В., Титаренко Т., Черпалєва Н. та ін.* Основи практичної психології. — К.: Либідь, 2006.
- Радевич-Винницький Я.* Етикет і культура спілкування. — К.: Знання, 2006.
- Трофімов Ю.Л.* Психологія. — К.: Либідь, 2000.
- Трухін І.О.* Соціальна психологія спілкування. — К., 2005.

Додаткова

- Андрієнко Е.В.* Соціальна психологія. — М., 2000
- Жигайло Н.І.* Соціальна психологія. — Львів: Новий Світ, 2007
- Зігерт В., Ланч Л.* Педагог без конфліктів. — М., 1990.
- Корольчук М.С., Крайнюк В.М., Марченко В.М.* Психологія: схеми, опорні конспекти, методики. — К., Ельга Ніка-Центр, 2006.
- Майєрс Д.М.* Соціальна психологія. — 7-е изд. — СПб: Питер, 2004. — 794 с.: ил. — (Серія "Мастера психологии").
- Психологія /* За ред. отця Юзефа Макселона. — Львів, Монастир Монахів Студійського Уставу, видавничий відділ "Свічадо", 1998.
- Цигульська Т.Ф.* Загальна та прикладна психологія: Курс лекцій. — К.: Наук. думка, 2000.